

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์

Factors Analysis of The Characteristics of School Administrators in The New Normal under The Educational Service Areas in Nakhon Sawan Province

นิตญา ลุนสมบัติ¹, ทีปปิพัฒน์ สันตะวัน², ศุภชัย ทวี³

Nittaya Lunsombut¹, Teeppipat Suntawan², Supachai Tawee³

Corresponding Author E-mail: nittaya.lu.@nsru.ac.th

Received: 2022-09-11; Revised: 2022-12-13; Accepted: 2023-01-30

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ และ 2) วิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 210 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจโดยการหมุนแกนด้วยวิธีแวนแม็กซ์ ผลการศึกษาพบว่า

1) ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.56) ซึ่งตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.45) รองลงมาคือการบริหารงานอย่างมีคุณธรรม และการมีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.47) และตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือการนำหลักสูตรที่ทันสมัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และการมีความสามารถในการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.65) และ 2) องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ มีทั้งสิ้น 6 องค์ประกอบ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 72.442 มีค่าไอเกน ระหว่าง 1.316 – 57.264 แต่ละองค์ประกอบเรียงลำดับค่าน้ำหนักจากมากไปหาน้อย คือ (1) การนำองค์กร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.747 - 0.525 (2) คุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหาร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.793 - 0.519 (3) บริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.769 - 0.561 (4) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการบริหารงาน มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.612 - 0.545 (5) การปฏิบัติตนของผู้บริหาร มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.605 - 0.521 และ (6) การพัฒนาระบบการเรียนการสอนแนวใหม่ มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.687 - 0.521

คำสำคัญ: องค์ประกอบคุณลักษณะ, ผู้บริหารสถานศึกษา, ยุควิถีใหม่

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาหลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education degree (Curriculum and Instruction), Nakhon Sawan Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the level of characteristics of school administrators in the new normal and 2) to analyze the factors of characteristics of school administrators in the new normal. The sample group consisted of 210 school administrators under the Educational Service Areas in Nakhon Sawan Province by using a simple random sampling technique. The study instrument was a questionnaire with the reliability of 0.99. Statistics used in the data analysis were mean and standard deviation. The exploratory factor analysis (EFA) was calculated with Varimax. The research findings were as follows:

1) The level of characteristics of school administrators in the new normal under the Educational Service Areas in Nakhon Sawan Province, showed a high level (\bar{X} = 4.58, S.D.= 0.56). The variable with the highest average was listening to others' opinions (\bar{X} = 4.78, S.D.=0.45) followed by ethical management and ethical behavior in the performance of duties (\bar{X} = 4.77, S.D.=0.47) The variable with the lowest average was implementing modern curriculum for teaching and learning development and the ability to be a leader of change (\bar{X} =4.42, S.D.= 0.65). 2) Six factors of the characteristics of school administrators in the new normal under the Educational Service Areas in Nakhon Sawan Province were analyzed. The variance was 72.442 %, with the Eigen value between 1.316 - 57.264. All of the six factors were ranked by factor loading from the highest to the lowest: (1) Leadership had a factor loading between 0.747 - 0.525. (2) Morality and ethics in the performance of executive duties had a factor loading between 0.793 - 0.519. (3) Management of teaching and learning that is up to date with changes had a factor loading between 0.769 - 0.561. (4) Creativity in management had a factor loading between 0.612 -0.545. (5) Executives behavioral had a factor loading between 0.605 - 0.521 and (6) Development of new teaching and learning system had a factor loading between 0.687 - 0.521

Keywords: Factors analysis of the characteristics, School administrators, The new normal

บทนำ

เมื่อสิ่งมีชีวิตที่เรียกว่า มนุษย์ อุบัติขึ้นในโลก พร้อมมีวิวัฒนาการทางสติปัญญา มีการสร้างภาษา มีการประดิษฐ์ คิดค้นอุปกรณ์สื่อสารพร้อม ๆ กับการมีการรวมกลุ่มเป็นสังคม การสื่อสารก็ทวีความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ และดำรงความสำคัญ เช่นนั้นตลอดมานับเวลาหลายพันปี เมื่อถึงปี ค.ศ. 2019 เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ไปในหลายทวีป คร่าชีวิตประชากรโลกไปจำนวนมาก การสื่อสารของมนุษย์ก็ได้มาถึงจุดเปลี่ยนไปอีกขั้นหนึ่งเกิดวิถีใหม่ของการใช้ชีวิตและการสื่อสาร ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ที่ทำให้มนุษย์ใช้ชีวิตผิดไปจากเดิมนั้น ปรากฏให้เห็นชัดเจนอย่างยิ่งในต้นปี ค.ศ. 2020 เช่น การกลับไปสู่ชนบทอยู่ห่าง ๆ เมืองใหญ่ไปให้ไกลจากคนหมู่มาก มีการรักษาระยะห่างจากคนอื่น สนใจติดต่อสื่อสารเฉพาะกับคนสนิทและเครือญาติจะช่วยทำให้มนุษย์ปลอดภัยจากโรค เป็นชีวิตวิถีใหม่อีกรูปแบบหนึ่งที่คนส่วนมากยอมรับและพร้อมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตให้สอดคล้องไปกับสถานการณ์ปัจจุบัน เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร โดยเฉพาะการสื่อสารเพื่อการศึกษา จะพัฒนาไปสู่ระบบการเรียนระยะไกล ผู้สอนอยู่ทางหนึ่ง ผู้เรียนอยู่อีกทางหนึ่ง สองฝ่ายไม่ต้องมาเจอกัน แต่สื่อสารทั้งด้านบทเรียนหรือการทำแบบทดสอบต่าง ๆ จะผ่านอุปกรณ์ที่เชื่อมต่อระบบออนไลน์ ข้อดีของระบบนี้คือ การตัดขาดหนทางแพร่เชื้อโรคระหว่างกันเป็นไปได้ด้วยดี แต่ข้อเสียก็มีมาก เช่น ผู้ขาดอุปกรณ์จะหลุดจากการศึกษาระบบนี้ไป โดยมีเทคโนโลยีเป็นตัวช่วยที่สำคัญมาก ๆ ส่วนในอนาคต วิถีใหม่ หรือ New Normal ที่เราเรียกขานกันในปี ค.ศ. 2020 ก็คงกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาในอนาคตอันใกล้ เพราะมนุษย์คงจะปรับตัวจนเคยชินกับ New Normal ได้อย่างไม่ยากนัก เพราะอีกในไม่ช้า New Normal ก็คงกลายเป็นวิถีชีวิตปกติรูปแบบหนึ่งเท่านั้นเอง (ฉลองรัฐ เหมอมาร์ชชลมารค. 2563: Online)

การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ได้ส่งผลกระทบต่อการศึกษาทุกระดับทั่วโลก ทำให้สถานศึกษาเกือบทุกแห่งทั่วโลกต้องปิดการเรียนการสอน ข้อมูลของ UNESCO พบว่ามีจำนวนนักเรียน 1.38 พันล้านคน ได้รับผลกระทบจากการปิดสถานศึกษาซึ่งเป็นผลกระทบต่อเนื่องอย่างกว้างขวาง และเกิดการปรับเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษาที่เด่นชัดที่สุดคือ การเรียนการสอนที่ต้องดำเนินงานต่อมิให้หยุดชะงัก เพราะจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียน นั่นก็คือคุณภาพของประชากรในอนาคต จึงมีการปรับการเรียนการสอนในหลายรูปแบบ เกิดนวัตกรรมทางความคิด มีรูปแบบใหม่ทางการเรียนการสอน จากนักเรียนไม่สามารถมาโรงเรียนได้ แต่สามารถเรียนได้ แนวคิดทางการเรียนการสอนทางไกลโดยใช้สื่อออนไลน์ จึงระดมเข้ามาช่วยแก้ปัญหาทางการเรียนการสอน ทำให้เกิดระบบการจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ สถาบันการศึกษาทุกระดับต้องปรับตัวในสถานการณ์ปัจจุบัน และต้องเตรียมเพื่ออนาคต (ฉลองรัฐ เอมอมารัชชฌมากร. 2563: Online)

การศึกษาไทยในยุค New Normal นอกจากการปรับรูปแบบ New normal ในชีวิตประจำวัน “โรงเรียน” ก็ต้องมีการปรับรูปแบบการเรียนการสอนเช่นกันเพราะจากการระบาดของ COVID-19 ที่ส่งผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาทั่วประเทศถูกสั่งปิดเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ทำให้ทั้งนักเรียน นักศึกษา และครูผู้สอน ต้องปรับตัวเข้าสู่การเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้หลักสูตรยังคงดำเนินต่อไปได้อย่างไม่ขาดตอน การจัดการให้การเรียนการสอนสามารถเข้าถึงเด็กนักเรียนทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทุกความท้าทายของการจัดการ ไม่ว่าจะระบบอินเทอร์เน็ต ที่ต้องมีความเสถียรระบบถ่ายทอด ผ่านทีวี อุปกรณ์เทคโนโลยีในชุมชนที่ขาดแคลน การจัดการตารางเรียน พร้อมทั้งความสามารถในการสอนออนไลน์ของครูผู้สอนเอง แต่อย่างไรก็ตามการเรียนในยุควิถีใหม่ บทบาทที่สำคัญของครูที่เป็นผู้สอน โดยการใช้ความรู้อย่างเชี่ยวชาญต้องเปลี่ยนแปลงไปเพราะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล เกิดขึ้นจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจนมีประสบการณ์ส่วนบุคคลและนำประสบการณ์เหล่านั้นมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้และเมื่อปฏิบัติบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ จะพัฒนาเป็นทักษะสั่งสมเป็นความเชี่ยวชาญในที่สุดการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลนั้นเกิดจากการมีประสบการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลนั้นเองและสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมโดยเฉพาะด้านความคิดนั้นเป็นพลังที่นำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในโลกปัจจุบันและอนาคต (พรหมพิริยะ ถาวร (มาลัยรักษ์). 2564: 10-11) ในการรับมือกับ New Normal ของการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้ของเราทุกคน รวมถึงการบริหารจัดการศึกษาที่ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป กระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศ ได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) ไว้ 5 รูปแบบด้วยกัน คือ On-site, On-air, On-demand, Online และ On-hand ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้บริหารระดับนโยบาย ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนความร่วมมือและบริบทของแต่ละสถานศึกษา จากรูปแบบการจัดการเรียนการสอนทั้ง 5 รูปแบบดังกล่าว สถานศึกษาสามารถตัดสินใจโดยเลือกจัดการเรียนการสอนตามบริบทของจังหวัด และความพร้อมของสถานศึกษาได้ โดยต้องคำนึงถึงการเรียนรู้และความปลอดภัยของนักเรียนเป็นหลัก ตามหนังสือสั่งการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคำสั่งหรือมาตรการต่าง ๆ ที่ ศบค.จังหวัด กำหนด (วงศ์วรรณ เป็งราชรอง. 2564: Online)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา มีบทบาทและอิทธิพลต่อการดำเนินงานที่จ่านำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุด มีความรู้และทักษะที่แข็งแกร่งและเหมาะสม เป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ระดับสูง และการดำรงชีวิตในอนาคต ควรตระหนักถึงความสำคัญในการมุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคอนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่ามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 โดยยึดหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน และการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคตเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2565) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579 และมุ่งสู่ Thailand 4.0 ดังนี้ นโยบายที่ 1 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์และของชาติ นโยบายที่ 2 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นโยบายที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ นโยบายที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา นโยบายที่ 5 ด้านการจัด

การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และนโยบายที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2563: 3) และตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” มุ่งเน้นความปลอดภัย ในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน และบริหารจัดการการศึกษามีประสิทธิภาพ กำหนดนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2565 ดังนี้ 1. ด้านความปลอดภัย 2. ด้านโอกาส 3. ด้านคุณภาพ และ 4. ด้านประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2563: 1-2)

จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่จะต้องมีทักษะการบริหารงานในองค์กร และมีการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารงานในองค์กร โดยใช้แนวคิดผู้บริหารเชิงคุณลักษณะ แนวคิดผู้นำเชิงพฤติกรรม แนวคิดผู้นำเชิงสถานการณ์ แนวคิดภาวะผู้นำสมัยใหม่และการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำยุคใหม่จึงเป็นหลักที่มีความสำคัญยิ่งในการบริหารงานในองค์กร คุณภาพและคุณลักษณะของผู้บริหารย่อมจะมีผลสะท้อนต่อวิถีปฏิบัติงานและผลงานขององค์กรซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะ ที่ชี้ชัดให้เห็นถึงการบริหารงาน การเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกและตัวแปรที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ คุณลักษณะของผู้บริหารหรือผู้อำนวยการภาครัฐสมัยใหม่ ที่เติมไปด้วยการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วรอบทิศทาง ผู้นำจึงมีบทบาทสำคัญที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนการบริหารการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จที่เติบโตอย่างยั่งยืน โดยรูปแบบผู้อำนวยการภาครัฐสมัยใหม่จะต้อง ประกอบด้วย ผู้นำ 3 แบบ ประกอบด้วย ผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง ผู้นำเชิงกลยุทธ์ และผู้นำแบบดุลยภาพ โดยจะต้องมีคุณลักษณะของผู้อำนวยการภาครัฐสมัยใหม่ คือ 1) ผู้มีบุคลิกภาพที่ดี 2) ผู้มีวิสัยทัศน์ 3) ผู้ที่มีศักยภาพ 4) นักกลยุทธ์ 5) ประชาสัมพันธ์ 6) นักมนุษยสัมพันธ์ 7) ผู้มีคุณธรรม 8) นักการตลาด และ 9) นักปฏิบัติเพื่อสร้างการเจริญเติบโตให้กับองค์กรอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป (เสกสรรค์ สนวน, ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี, และวิไลลักษณ์ ขาวสะอาด. 2561: 410)

แนวทางการบริหารจัดการศึกษาในการเตรียมรับความปกติใหม่ (New normal) ที่จะเกิดขึ้น สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องบริหารจัดการศึกษาภายใต้รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต ผู้บริหารจึงต้องมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่โดยมีแนวทางในการบริหาร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การออกแบบหลักสูตรโดย คำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน การบริหารจัดการโรงเรียนและครูให้ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ มีการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ประกอบการในภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมถึงการเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจของครูและนักเรียน

จากความสำคัญปัญหานี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ในสถานการณ์จากผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อระบบการศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องมีการบริหารจัดการสถานศึกษาและการเรียนการสอนการเข้าสู่ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์

สมมติฐานการวิจัย

องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ เป็นพหุองค์ประกอบ

การทบทวนวรรณกรรม

หลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารในยุควิถีใหม่และชีวิตวิถีใหม่

การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะดำรงรักษาวิถีดั้งเดิมหรือทวนหาถึงอดีต ผู้บริหารเป็นผู้นำในพหุองค์กรให้ผ่านสถานการณ์แห่งการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จึงควรมีลักษณะที่ต้องเป็นผู้ในยุควิถีใหม่ ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหาร

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารไว้หลาย ประการ พอสรุปได้ดังนี้ พยอม วงศ์สารศรี (2542: 189) กล่าวถึง คุณสมบัติของผู้บังคับบัญชาที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความเข้าใจความเป็นมนุษย์ ผู้บังคับบัญชาจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชามีความเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ใต้บังคับบัญชา
2. มีปฏิภาณไหวพริบดีเป็นคนทันเกมต่อสภาพการณ์ที่ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงออกในรูปของพฤติกรรมต่าง ๆ
3. มีความสามารถในการประสานงานและตัดสินใจได้อย่างชาญฉลาดภายใต้ภาวะการณ์ต่าง ๆ
4. มีลักษณะการเป็นผู้นำที่ดี เป็นที่ศรัทธาของผู้ใต้บังคับบัญชา
5. มีความซื่อสัตย์และรับผิดชอบต่อคำสั่งที่ส่งออกไป เช่น ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานพลาดเพราะผู้บังคับบัญชาสั่งไปผิดจะต้องไม่กล่าวโทษ
6. มีอารมณ์มั่นคง การมีอารมณ์มั่นคงส่งผลต่อความรู้สึกพึงพอใจและเต็มใจในการทำงาน
7. ไม่เคร่งครัดต่ออำนาจหน้าที่อย่างเป็นทางการจนเกินไป
8. มีทักษะทางเทคนิค (technical skill) ที่พอเพียงในการกำหนดงานมอบหมายงานให้แก่ผู้บังคับบัญชา

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา คือ สิ่งที่ผู้บริหารจะใช้ภาวะผู้นำในการ บริหารงานให้ประสบผลสำเร็จโดยมีปัจจัยหลายประการมาเกี่ยวข้อง สามารถใช้บทบาทหน้าที่ของผู้นำทางการศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจประสานงานกับบุคลากรภายในองค์กรและชุมชนเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยอาศัยเทคนิคต่าง ๆ เข้ามาผสมผสานกับความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณลักษณะดังกล่าวอาจประกอบไปด้วย การมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ มีความเชื่อมั่น เห็นคุณค่าของตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชา ซื่อสัตย์ จริงใจ มีความสามารถกระตุ้นและจูงใจให้เกิดความรักความผูกพันในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นผู้บริหารแบบประชาธิปไตย จะให้ความสำคัญให้เกียรติและเคารพในศักดิ์ศรีของผู้ใต้บังคับบัญชา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีบุคลิกภาพดี มีทักษะทางสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม

2. ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)

ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ถูกนำมาใช้ครั้งแรกโดย บิลล์ กรอส (Bill Gross) "New Normal" หรือ "ความปกติในรูปแบบใหม่" เป็นคำศัพท์ที่ถูกใช้เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 2008 เป็นแนวทางที่หลาย ๆ คนจะต้องปรับเปลี่ยนชุดพฤติกรรมในช่วงไวรัสตัวนี้ออกมากระบาดแล้วเปลี่ยนชีวิตเราไปอีกนาน ทำให้เราต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบวิถีชีวิตไปพร้อมกันทั่วโลก จากที่เราเคยออกจากบ้าน เพื่อไปทำงาน ไปโรงเรียน เราต้องหันมาทำทุกอย่างที่บ้าน หากมีความจำเป็นต้องออกจากบ้านไปซื้อของไป หรือแม้กระทั่งไปพบแพทย์ เราต้องใส่หน้ากากเพื่อป้องกันโรค ต้องเว้นระยะห่างสำหรับบุคคล ล้างมือบ่อย ๆ นาน 20 วินาที เช็ดมือด้วยแอลกอฮอล์ ฯ รวมถึงการปรับเปลี่ยนทางด้านธุรกิจและบริการต่าง ๆ ให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน จึงต้องปรับเปลี่ยนไปสู่การเปิดระบบลงทะเบียนออนไลน์ การใช้ระบบซื้อขายและบริการทางออนไลน์ สิ่งนี้ เกิดเป็นวิถีใหม่ในการดำรงชีวิต ซึ่งเมื่อเราจำต้องปฏิบัติกันเป็นปกติต่อเนื่องในระยะเวลาหนึ่งจนเกิดเป็นความพอใจ ในที่สุดทั้งหมดนี้ก็ได้กลายเป็น New Normal ในสังคมของเรานั้นเอง (การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา. 2564: ออนไลน์)

New Normal เป็นพลวัตและคำนี้มีที่ใช้ในหลายบริบท ไม่ใช่เฉพาะในทางธุรกิจหรือวิถีชีวิตเท่านั้น จึงเป็นการยากที่จะหาคำกลาง ๆ ที่จะใช้ได้ในทุกบริบท กล่าวโดยสรุปคือ สรุป New Normal หมายถึง นิวโนอร์มัล, ความปกติใหม่, ฐานวิถีชีวิตใหม่ กับ New Norm หมายถึง บรรทัดฐานใหม่ (ราชบัณฑิตยสภา. 2563: ออนไลน์) ซึ่งรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะรักษาวิถีดั้งเดิม ส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างชัดเจนและยาวนานจนการปฏิบัติปกติในการใช้ชีวิตประจำวันของตนเอง

ความปกติใหม่ (New Normal) เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีตอันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหวังล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคยรูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วยวิถีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร วิธีปฏิบัติ และการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้น หลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง มนุษย์จึงจำเป็นต้องป้องกันตนเอง เพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิม ๆ โดยมีการบริหารวิถีการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัย จากการติดเชื้อควบคู่ไปกับความพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพ ทางเศรษฐกิจและธุรกิจ นำไปสู่การสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตร ความคุ้นเคยอันเป็นปกติมาแต่เดิมในหลายมิติ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษา สุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสารการทำธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งใหม่เหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่จนในที่สุดเมื่อเวลาผ่านไปก็ทำให้เกิดความคุ้นชิน ก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของคนในสังคม

สรุป ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตแบบใหม่ซึ่งแตกต่างจากการดำเนินวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม เพื่อเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สามารถนำมาปรับใช้ได้หลายบริบทในการดำเนินชีวิต และดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อโรคระบาดต่าง ๆ รวมทั้งการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับแนวคิด วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตร ความคุ้นเคยอันเป็นปกติมาแต่เดิมในหลายมิติ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษา สุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสารการทำธุรกิจ เพื่อให้เกิดการปรับให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลง

3. การเข้าสู่ชีวิตวิถีใหม่

ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ในที่นี้ จะใช้ชีวิตวิถีใหม่ ในบริบท COVID-19 นั้น ชีวิตวิถีใหม่พื้นฐานคือ ด้านการสาธารณสุขของเมืองไทย โดยทางศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ ศบค. มีการประกาศมาตรการการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 ที่ทุกคนต้องให้ความสำคัญและ ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ได้แก่ สวมใส่หน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยเสมอ ต้องเว้นระยะห่าง 2 เมตร ล้างมือบ่อย ๆ พกเจลแอลกอฮอล์ หลีกเลี่ยงสถานที่แออัด หลีกเลี่ยงกลุ่มเสี่ยงหรือผู้ที่มีอาการป่วย เป็นพื้นฐานสำคัญ ในการออกแบบชีวิตวิถีใหม่

"New Normal" ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ "โควิด-19" การใช้ชีวิตประจำวันจึงจำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับวิถีการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการ ติดเชื้อควบคู่ไปกับความพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจนำไปสู่การสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรม ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษา สุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสาร การทำธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งใหม่ ๆ เหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่ จนในที่สุดเมื่อเวลาผ่านไปก็ทำให้เกิดความคุ้นชินจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของผู้คนในสังคม

สิ่งที่เราพบเห็นความเปลี่ยนแปลงเป็นวิถีชีวิตใหม่ในสังคม ตั้งแต่ก้าวออกจากบ้าน New Normal มีดังนี้

1. สวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยก่อนออกจากบ้าน เพื่อป้องกันตัวเอง และห่วงใยผู้อื่น
2. ทำงานออนไลน์ Work from Home หน่วยงานหรือบริษัทต่าง ๆ เริ่มมีนโยบายให้พนักงาน Work from Home ในช่วงที่ COVID-19 ระบาดอยู่ เพื่อลดความแออัด
3. เรียนออนไลน์ โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนออนไลน์ได้ ก็เริ่มวางแผนตารางเรียนออนไลน์ให้ เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ผ่านโปรแกรมต่าง ๆ เช่น Google Meet, Zoom, Microsoft Team พุดคุยสนทนากับคุณครูด้วยการใช้นวัตกรรมมาเป็นตัวช่วย
4. อาคารสถานที่ตั้งจุดคัดกรอง เนื่องจาก COVID-19 นั้นสังเกตเบื้องต้นได้ด้วยการวัดไข้ จึงจำเป็นต้องมีจุดคัดกรองก่อนเข้าอาคารตามแนวทางปฏิบัติด้านสาธารณสุข ผู้ติดต่อราชการ ห้าง ร้าน จะต้องผ่านการวัดอุณหภูมิและผู้ผ่านการคัดกรองแล้วจะได้รับเครื่องหมายติดที่เสื้อ และขอความร่วมมือให้ลงชื่อก่อนเข้าใช้บริการ
5. ร้านอาหารนั่งแยกโต๊ะและช็อกกลับมากขึ้น เห็นได้ชัดว่ายอดขายอาหารแบบนั่งรับประทานที่ร้านและช็อกกลับแทบจะพอ ๆ กันแล้ว จนร้านค้าต่าง ๆ ต้องจัดที่นั่งให้บริการพนักงาน Food Delivery และลูกค้าที่ยืนรออาหารแบบส่งกลับบ้านกันมากขึ้น เพราะลูกค้าส่วนหนึ่งคำนึงถึงสุขอนามัยกันมากขึ้น และการจัดโต๊ะที่นั่งในร้าน ก็รับประทานได้โต๊ะละ 1-2 คน วางโต๊ะห่างกันอย่างน้อย 1 เมตรเพราะเว้นระยะห่าง หรือมีบริการ Drive Thru ให้นำรถสั่งได้โดยลูกค้าไม่ต้องลงจากรถ

6. การใช้ธุรกรรมออนไลน์มากขึ้นรับเงิน โอนเงิน จ่ายเงิน ผ่านช่องทางแอปพลิเคชัน เป็นอีกช่องทางที่นิยมกันมากขึ้น เนื่องจากประชาชนต้องการเช็คยอดเงินที่ได้รับจากมาตรการช่วยเหลือ จึงต้องเปิดบัญชีเพื่อใช้งาน Mobile Application รวมถึงการชำระสินค้าบริการ เพื่อลดระยะเวลาเดินทางไปใช้บริการกับธนาคารที่สาขา

7. เว้นระยะในการเดินทางสาธารณะเพราะต้องร่วมเดินทางกันเป็นเวลานาน ทั้งรถไฟฟ้าและรถโดยสารประจำทางต่างต้องทำป้ายเพื่อให้ผู้โดยสารนั่งเว้นระยะ เนื่องจาก COVID-19 เป็นโรคติดต่อทางเดินหายใจ จึงป้องกันการสัมผัสผิวกาย ละอองจากการหายใจ ไอ จาม เบื้องต้นด้วยป้ายกำกับเหล่านี้

8. ใช้บริการส่งของถึงบ้าน (Delivery) ประชาชนหันมาใช้บริการส่งของถึงบ้าน ทั้งของใช้อาหาร และยารักษาโรคประจำตัว เพื่อลดการเดินทางไปยังสถานที่แออัดอย่าง ซูเปอร์มาร์เก็ตโรงพยาบาล

4. คุณลักษณะผู้บริหารในยุควิถีใหม่

สังเวียน แสนสวัสดิ์ (2554: ออนไลน์) ได้สรุปคุณสมบัติของผู้บริหารยุคใหม่ เป็น 10 ลักษณะดังนี้ 1) เป็นคนดีมีคุณธรรม 2) วิสัยทัศน์ /มองไกล 3) มุ่งมั่น 4) เชื้อมั่นในสิ่งที่ทำ 5) การมีส่วนร่วม 6) กล้าที่จะเปลี่ยนแปลง 7) มองโลกในแง่บวก 8) ทำงานร่วมกันเป็นทีม 9) เห็นคุณค่าของการฝึกอบรม 10) พัฒนาคณะเองตลอดเวลา

ชัยนต์ เพาพาน (2559: 304) สรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะ ดังนี้ 1) นักสร้างสรรค์ 2) นักการสื่อสาร 3) นักคิดวิเคราะห์ 4) สร้างชุมชน 5) การมีวิสัยทัศน์ 6) การสร้างความร่วมมือและการติดต่อ 7) สร้างพลังเชิงบวก 8) ความเชื่อมั่น 9) ความมุ่งมั่นและความพากเพียร 10) ความเต็มใจที่จะเรียนรู้ 11) ต้องเป็นนักประกอบการ คิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม 12) นักริเริ่มงาน 13) ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ 14) การเจียมเนื้อเจียมตัว 15) ตัวแบบที่ดี

บุญมา แผงศรีสาร (2561: 140) กล่าวว่าคุณลักษณะผู้บริหารทางการศึกษาในยุคศตวรรษใหม่ นักสร้างสรรค์ เป็นนักการสื่อสาร เป็นนักคิดวิเคราะห์ การสร้างชุมชน การมีวิสัยทัศน์ การสร้างความร่วมมือและการติดต่อ การสร้างพลังเชิงบวก การสร้างความเชื่อมั่น ความมุ่งมั่นและความพากเพียร ความเต็มใจที่จะเรียนรู้ ต้องเป็นนักประกอบการ คิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม นักริเริ่มงานดี ความสามารถในการ สร้างแรงบันดาลใจ การเจียมเนื้อเจียมตัว และเป็นตัวแบบที่ดี

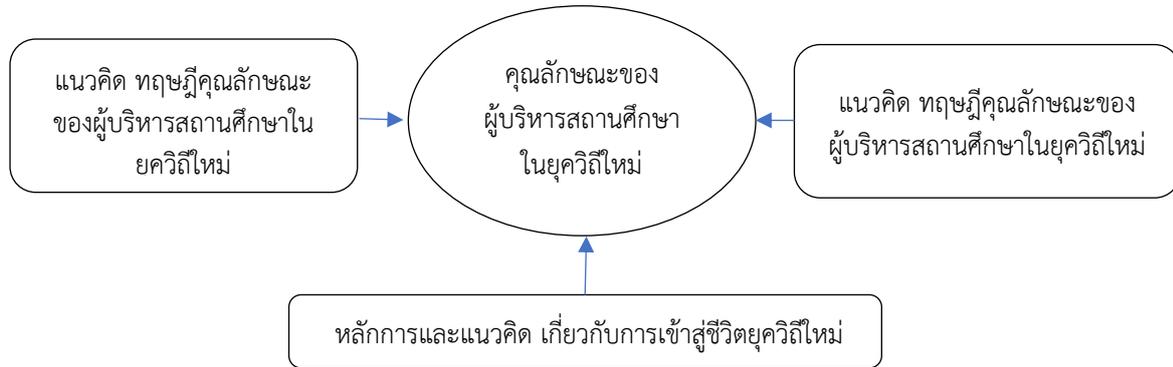
นักวิชาการจากธนาคารไทยพาณิชย์ (2564: ออนไลน์) กล่าวถึง ลักษณะผู้นำในยุค New Normal ดังนี้ 1) โอบรับวิถีใหม่ 2) เรียนรู้ด้วยการแบ่งปัน 3) สื่อสารให้มาก 4) มีทัศนคติทางบวกเสมอ 5) เพิ่มพลังให้กับทุกคน 6) เปลี่ยนมุมมอง

อภิวุฒิ พิมลแสงสุริยา (2020: ออนไลน์) คุณสมบัติของผู้นำในยุค COVID-19 5 ประการ 1) ความเห็นอกเห็นใจ 2) ความมั่นคงไม่หวั่นไหว 3) ความน่าเชื่อถือ 4) ความหวังและกำลังใจ 5) แรงบันดาลใจในการสร้างอนาคต

นักวิชาการจาก Adecco (2021: ออนไลน์) ได้กล่าวถึง 7 คุณสมบัติที่ผู้นำยุคใหม่ ดังนี้ 1) คิดถึงส่วนรวม 2) สร้างแรงบันดาลใจ 3) เรียนรู้อยู่เสมอ 4) สื่อสารเป็น 5) ความฉลาดทางอารมณ์ 6) คิดพลิกแพลงแก้ปัญหา 7) บริหารจัดการความเปลี่ยนแปลง

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารในยุควิถีใหม่ คือ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ สามารถใช้บทบาทหน้าที่ของผู้นำทางการศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจ ประสานงานกับบุคลากรภายในองค์กรและชุมชน เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยอาศัยเทคนิคต่าง ๆ เข้ามาผสมผสานกับความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณลักษณะที่มีวิสัยทัศน์และมุมมองกว้างไกล มีความเชื่อมั่น เห็นคุณค่าของตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชา ซื่อสัตย์ จริงใจ มีความสามารถกระตุ้นและจูงใจให้เกิดความรักความผูกพันในสถานศึกษา บริหารงานแบบประชาธิปไตย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีบุคลิกภาพดี มีทักษะทางสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม และต้องเชื่อมโยงการดำเนินชีวิตในปัจจุบันปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา มีทัศนคติในแง่บวก กล้าตัดสินใจ การยอมรับผลที่คาดว่าจะเกิดตามมาพัฒนาที่ทีมงาน และมีความมั่นใจเตรียมความพร้อมในการรับมือกับทุกสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 446 คน จาก 534 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ผู้วิจัยได้เลือกเกณฑ์การกำหนด ขนาดตัวอย่างของ Comrey, & Lee (1992) ได้เสนอว่า ขนาดตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ จำนวน 200 ราย ถือว่าพอใช้ได้ (as a good) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 210 คน เพื่อให้ผลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลความเป็นจริงมากขึ้น และผู้วิจัยใช้เทคนิคการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นเอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา วิชยฐานะ ของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ตามขอบข่ายคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (a five point rating scale) ตามแนวคิดของ Likert

การสร้างและตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาพิจารณาปรับเปลี่ยนเป็นประเด็นคำถามเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อที่ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา หากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของคำถามแต่ละข้อ โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

2. แบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa - coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่า

ความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในระหว่างวันที่ 20 - 30 เมษายน 2565

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ทำแบบสอบถามไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์เพื่อส่งแบบสอบถามให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาในแต่ละสังกัดและพร้อมแนบหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ โดยได้รับแบบสอบถามคืนกลับมา 210 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผู้วิจัยนำตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย หาค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. วิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยวิเคราะห์องค์ประกอบ (Exploratory factor analysis: EFA) เพื่อสำรวจและระบุองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมมีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.56) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.45) ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือการนำหลักสูตรที่ทันสมัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และการมีความสามารถในการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.65)

2. ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ

2.1 องค์ประกอบที่ 1 ด้านการนำองค์กร มีตัวแปรอธิบายประกอบด้วย 22 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.747 - 0.525 ค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 57.264 มีตัวแปรคือ การมีความละเอียดรอบคอบในการประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ การรู้เท่าทันต่อแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง การวางแผนกำหนดนโยบายเป้าหมายขององค์กร การกำหนดเป้าหมายที่ท้าทายทั้งเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาว การมองภาพรวมและบริหารงานที่เป็นระบบขององค์กร การรอบรู้และมีข้อมูลที่ทันสมัยทันต่อสถานการณ์ การครองใจผู้ที่ได้ร่วมงานหรือผู้ที่ได้ประสานงาน การปรับเปลี่ยนองค์กรให้ทันสมัยทันต่อสถานการณ์ การมีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการบริหารงาน การมีบุคลิกภาพที่ดีภูมิฐานและน่าเชื่อถือ การวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ การปรับเปลี่ยนองค์กรให้ทันสมัยทันต่อสถานการณ์ การมีความสามารถด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร การรู้จักให้อภัยและร่วมกันแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้น การให้คำแนะนำแนวคิดใหม่ ๆ แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร การส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับการพัฒนาอยู่เสมอ การกำหนดเป้าหมายทิศทางขององค์กรที่มีความชัดเจน การวางตัวเหมาะสมกับกาลเทศะในทุกสถานการณ์ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และการมีความฉลาดทางอารมณ์ในการบริหารงาน

2.2 องค์ประกอบที่ 2 ด้านคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหาร มีตัวแปรอธิบาย ประกอบด้วย 14 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.793 - 0.510 ค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 4.322 มีตัวแปรคือ การมีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานในหน้าที่ การบริหารงานอย่างมีคุณธรรม การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การมี

ความซื่อสัตย์ในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การให้โอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ การมุ่งมั่นที่จะทำให้งานสำเร็จ การเป็นนักบริหารที่ยึดหลักประชาธิปไตย การอุทิศตนและเสียสละ การมีความวิริยะอุตสาหะและอดทน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน การมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานในสถานศึกษา การสร้างทัศนคติเชิงบวกในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้หลักการประเมินประสิทธิผลในการบริหารงาน และการยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้นและนำมาปรับปรุงและพัฒนางาน

2.3 องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง มีตัวแปรอธิบายประกอบด้วย 9 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.769 - 0.561 ค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 2.912 มีตัวแปรคือ การส่งเสริมให้จัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา การวางแผนร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน การวางแผนออกแบบหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน การมีความสามารถบริหารสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การนำหลักสูตรที่ทันสมัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน การมีความสามารถในการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง การส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารงาน การบริหารงานวิชาการตามนโยบายการจัดการเรียนการสอนในยุค COVID-19

2.4 องค์ประกอบที่ 4 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการบริหารงาน มีตัวแปรอธิบายประกอบด้วย 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.612 - 0.545 ค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 2.013 มีตัวแปรคือ การมีความสามารถในการคิดนอกกรอบและนำไปสู่การปฏิบัติที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การส่งเสริมความสามารถของผู้บังคับบัญชา การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางวิชาการ การมีความสามารถก้าวทันเทคโนโลยี และเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ การสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ในการปฏิบัติงาน การมีความคล่องแคล่วว่องไวตอบสนองต่อนโยบาย การมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน

2.5 องค์ประกอบที่ 5 ด้านการปฏิบัติตนของผู้บริหาร มีตัวแปรอธิบาย ประกอบด้วย 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.521 - 0.605 ค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.493 มีตัวแปรคือ การแต่งกายเหมาะสม สุภาพ เรียบร้อย การสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ความสามารถในการบริหารความขัดแย้ง การพัฒนาทักษะความยืดหยุ่นทางความคิด

2.6 องค์ประกอบที่ 6 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนแนวใหม่ มีตัวแปรอธิบายประกอบด้วย 3 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.687- 0.521 ค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 1.316 มีตัวแปรคือ การส่งเสริมการเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ การแสวงหาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลโดยแยกออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานในยุควิถีใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญขององค์กรและต้องเป็นหลักในการบริหารงานองค์กรที่ทำให้ทุกคนยอมรับและศรัทธา การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญมาก ในการบริหารงานในสถานศึกษา ผู้บริหารจึงต้องรับฟังความคิดเห็นจากหลายส่วน เช่นการรับฟังความคิดเห็นจากครู ผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานและบริหารงานของสถานศึกษาร่วมกันหรือรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครอง ชุมชน ผู้มีส่วนร่วม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากภาคส่วนต่าง ๆ ทำให้มีความเข้าใจและเข้าถึงความต้องการหรือปัญหาต่าง ๆ จากการได้รับฟัง และผู้บริหารนำมาเป็นแนวทางในการตัดสินใจในการบริหารงานต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสรรค์ พรหมมา และคณะ (2563) พบว่า ด้านการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนในวิถีการเรียนรู้ใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนประชุมร่วมกับชุมชนอย่างเป็นประจำสม่ำเสมอ จำเป็นต้องได้รับฟังเสียงสะท้อนของชุมชน เพื่อหาแนวทาง และรองรับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการพูดโน้มน้าวใจ สร้างขวัญและกำลังใจให้คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนเข้าใจผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการเปิดโอกาสให้คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น รับฟังเสียงสะท้อน และข้อเสนอแนะ ไม่ยึดส่วนงานใด ส่วนงานหนึ่ง โดยสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือ ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน โรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพัชร์ บุญเกิด (2565) พบว่า การรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน สำหรับแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ การบริหารหลักสูตร โดย

คำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนและบริบทของโรงเรียน การประเมินผลการศึกษาแบบฐานวิถีชีวิตใหม่ เปลี่ยนจาก “การประเมินผลการเรียน” ไปสู่ “การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้” โดยใช้วิธีการที่หลากหลายและนำผลไปต่อยอดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การจัดการเรียนการสอนควรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สนุกกับการเรียนรู้และอยู่อย่างปลอดภัย การบริหารจัดการทรัพยากรใหม่ตามลำดับความสำคัญใหม่ ควรสนับสนุนงบประมาณด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยีพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับการพัฒนาครูควรจัดอบรมผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในการพัฒนานักเรียน การรับฟังเสียงสะท้อนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน เสนอความคิดเห็นดำเนินการ แก้ไขปัญหาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์

2.1 องค์ประกอบที่ 1 ด้านการนำองค์กร เป็นองค์ประกอบที่ผู้บริหารสถานศึกษาพึงแสดงออกให้เห็นในการบริหารงานในองค์กร การที่ผู้บริหารขององค์กรชั้นนำและกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ระยะสั้นระยะยาว ค่านิยม และความคาดหวังในผลการดำเนินการขององค์กร โดยให้ความสำคัญกับวิธีการที่ผู้บริหารขององค์กรสื่อสารกับบุคลากร และการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่ดีในการดำเนินงานที่มีจริยธรรมและผลการดำเนินการที่ดี สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดวงเดือน ภูทยานันท์ (2552) พบว่า การบริหารยุคใหม่เป็นการเปลี่ยนจากการบริหารที่ใช้การบังคับบัญชา เป็นการบริหารที่ใช้การนำ ประกอบด้วย การบริหารแบบมีส่วนร่วม ใช้หลักการกระจายอำนาจ การทำงานเป็นทีม มีความสามารถในการสื่อสาร และการบริหารความขัดแย้ง

2.2 องค์ประกอบที่ 2 ด้านคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหาร เป็นองค์ประกอบที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางคุณธรรมและจริยธรรมในทุก ๆ ด้าน ซึ่งจะมีผลต่อการยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความศรัทธาต่อการเป็นผู้นำ อีกทั้งยังส่งผลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติงานอย่างเต็มใจ และเต็มกำลังความสามารถทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ส่งผลให้สถานศึกษามีการพัฒนาเจริญก้าวหน้าและมีคุณภาพต่อการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญญา ธนาภิตติเจริญ (2552) โดยศึกษาพฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมจริยธรรม ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และความเมตตากรุณา ยึดหลักการปฏิบัติตามกฎระเบียบกฎหมายของสังคมที่กำหนด

2.3 องค์ประกอบที่ 3 ด้านบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัล การเรียนรู้ได้พัฒนาไปอย่างมากจากการที่มีระบบอินเทอร์เน็ตและการพัฒนาของเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งระบบเครือข่ายความรู้ออนไลน์มีการขับเคลื่อนอย่างเห็นได้ชัด ระบบอินเทอร์เน็ตจะมีบทบาทมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา จึงควรมีการบริหารจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ควรมีการนำดิจิทัลสมัยใหม่ นวัตกรรมเทคโนโลยีที่มารับประยุกต์ใช้ในการบริหารการเรียนการสอน เพื่อให้ก้าวทันสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น และทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและได้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่ใหม่ทันสมัย ส่งผลสัมฤทธิ์ที่ดีทางการเรียนแก่นักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2559) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมากเมื่อเปรียบเทียบกับเปลี่ยนแปลงในอดีตที่ผ่านมาซึ่งมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้นในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนทัศนคติและแนวคิดการบริหารของตนเองให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษามีความทันสมัยสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพในทุก ๆ ด้านยุคของอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่มีความรวดเร็วในการสื่อสารการส่งผ่านข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมไม่ว่าจะเป็นข่าวสาร ภาพหรือวิดีโอที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วทุกที่และทุกเวลา ยุคดิจิทัลจึงมีสำคัญกับการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของระบบสารสนเทศ (Information System) เพื่อการบริหารและการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ของสถานศึกษาซึ่งมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา ทัศนคติต่อเทคโนโลยีและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันของผู้บริหารสถานศึกษาที่ถูกต้องย่อมมีผลทำให้การลงทุนและการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นไปอย่างเหมาะสมเกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารงานของสถานศึกษา

2.4 องค์ประกอบที่ 4 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการบริหารงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ จากกรอบความคิดเดิมที่มีอยู่สู่ความคิดใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน การสร้างสรรค์

สิ่งใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม เป็นความคิดที่หลากหลาย คิดได้กว้างไกล หลายนแงหลายมุม องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ความคิดนั้นต้องเป็นสิ่งที่ใหม่ไม่เคยมีมาก่อน ใช้การได้ และมีความเหมาะสม การคิดเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นการคิดเพื่อการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งเดิมไปสู่สิ่งใหม่ที่ดีกว่า ซึ่งจะได้ผลลัพธ์ที่ต่างไปโดยสิ้นเชิงหรือที่เรียกว่า “นวัตกรรม” สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพอูร์ย สีนลาร์ตัน (2553) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการวิจัยทั้งในเชิงแนวคิด รูปแบบ และกระบวนการเพื่อผิวางล้อมและขยายขอบเขตของกรมองปัญหาทะลวงไปจากแนวทางแบบเดิม ๆ จึงจะสามารถแก้ปัญหา สร้างสิ่งที่ดีและยั่งยืนในอนาคต

2.5 องค์ประกอบที่ 5 ด้านการปฏิบัติตนของผู้บริหาร ผู้บริหารที่มีบุคลิกภาพดีย่อมได้รับการนับถือจากผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับตำแหน่ง บทบาทและหน้าที่ เพื่อจะทำให้เกิดการยอมรับและความน่าเชื่อถือศรัทธา จากผู้ที่ได้ร่วมงานและผู้ประสานงาน หรือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน ภาพลักษณ์ภายนอกของผู้บริหาร เป็นสิ่งแรกที่ปรากฏแก่สายตาผู้คน และการใช้ภาษา ผู้บริหารต้องสามารถพูดโต้ตอบได้ฉลาด สามารถเป็นผู้นำกลุ่มได้ และต้องอ่านหนังสืออยู่เสมอ เพื่อก้าวทันสมัย และเป็นข้อมูลในการแสดงความคิดเห็นให้คำปรึกษา โต้ตอบกับคู่สนทนา นี่คือนี่ที่จะก่อให้เกิดการยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับแนวคิดของ ประไพพรรณ เวชรักษ์ (2541) บุคลิกภาพของผู้บริหารมีความสำคัญสำหรับผู้บริหารเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารที่มีบุคลิกภาพดีย่อมได้รับการยอมรับนับถือจากผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อการยอมรับเกิดขึ้นการบริหารงานย่อมดำเนินไปได้อย่างราบรื่น องค์ประกอบของบุคลิกภาพ บุคลิกภาพของบุคคลประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการดังนี้ บุคลิกภาพทางกาย บุคลิกภาพทางอารมณ์และจิตวิทยา บุคลิกภาพทางสังคม บุคลิกภาพทางสติปัญญาในการทำงานผู้บริหารจะมีความรู้ความสามารถเพียงใดก็ตาม หากไม่มีมนุษยสัมพันธ์แล้ว งานก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ การรู้ว่าควรปฏิบัติตนและวางตัวอย่างไรในสถานที่ทำงาน จะมีส่วนช่วยในการเพิ่มผลงาน และช่วยส่งเสริมภาพพจน์ให้แก่ผู้บริหาร การสร้างสัมพันธ์อันดีภายในสำนักงาน ทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีคุณจะเป็นที่รักใคร่ของผู้ร่วมงานและได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

2.6 องค์ประกอบที่ 6 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนการสอนแนวใหม่ จากสถานการณ์โควิด-19 ที่เข้ามาทำให้ไม่สามารถมีการเปิดเรียนได้ตามปกติ หลายสถาบันการศึกษาจำเป็นต้องสร้างระบบการเรียนรู้ออนไลน์ขึ้นมาแบบเร่งด่วน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาระบบการเรียนการสอนแนวใหม่ นำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนในการจัดระบบการเรียนการสอน เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาของตนเอง ส่งเสริมครูในด้านเจตคติที่ดีและเห็นความจำเป็นในการนำเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ต้องการพัฒนาคู่มือด้านเทคนิคและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ใช้สื่อเทคโนโลยีในชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีการปรับตัวและสามารถก้าวทันยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีมีคุณภาพ และนักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์การคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหามากขึ้น และสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนที่น่าเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจและทันสมัยเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สุวิทย์ เจริญพานิช (2550) ที่กล่าวว่า การจัดทำบริการด้านเทคโนโลยีต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก มีบุคลากรด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาในจำนวนที่เหมาะสมมีเทคโนโลยีที่มีคุณภาพดี มีความทันสมัย ก็จะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และบริหารงานให้บรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง และยังสามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมทันต่อสถานการณ์อีกทั้งเป็นผู้บริหารที่ปรับตัวให้เข้ากับยุควิถีใหม่ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการของสถานศึกษาเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ไปต่อยอดด้านการพัฒนาศักยภาพให้ผู้บริหารสถานศึกษา เช่น รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่

2.2 ควรนำผลการวิเคราะห์ห้องศึ่ประกอบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านการพัฒนาระบบ การเรียนการสอนแนวใหม่ โดยศึกษาวิจัยเพื่อหารูปแบบที่มีความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนในอนาคต

2.3 ควรนำผลการวิจัยไปศึกษาหาความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบของคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาใน ยุควิถีใหม่

เอกสารอ้างอิง

การประชุมวิชาการระดับชาติวิทยาลัยนครราชสีมา. (2564). **สู่ชีวิตวิถีใหม่ด้วยงานวิจัยทางสุขภาพและการบริการ**. สืบค้น เมื่อ 25 มีนาคม 2565, จาก <http://journal.nmc.ac.th/th/admin/Journal/2564Vol13No1>.

ดวงเดือน ภูทยานันท์. (2552). **การพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุศฎิบัณฑิต (บริหารอาชีวะและเทคโนโลยีศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

ฉลงรัฐ เอมมาลย์ชลมารค. (2563). **NEXT NORMAL กับวิถีใหม่แห่งการสื่อสาร**. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565, จาก <https://www2.rsu.ac.th/sarnrangsit-online-detail/CommArts-Article15>.

ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). **ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21**. วารสารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 1(1): 304-306.

ณัฐพัชร์ บุญเกต. (2565). **การบริหารการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2**. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

นักวิชาการจากธนาคารไทยพาณิชย์. (2564). **ผู้นำต้องเป็นแบบไหนในยุค New Normal**. สืบค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2565, จาก <http://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/salary-man/leader-new-normal.html>.

บุญมา แผงศรีสาร. (2561). **คุณลักษณะผู้บริหารทางการศึกษาในยุคศตวรรษใหม่**. วารสาร มจร นครน่านปริทรรศน์, 2(2): 134-136.

ประไพพรรณ เวชรักษ์. (2541). **การพัฒนาบุคลิกภาพของผู้บริหาร**. วารสารสถาบันพัฒนา ผู้บริหารการศึกษา, 15(2): 2-3.

พยอม วงศ์สารศรี. (2542). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ: สุภา.

พรหมพิริยะ ถาวโร (มาลัยรักษ์). (2564). **ครูมืออาชีพกับการศึกษาไทยยุคสังคัม New normal Professional teachers and Thai education in the New Normal era**. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 7 “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิตศึ่แข็งสังคัมล้านนาในสังคัมวิถีใหม่” วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2553). **ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่ และผู้นำใหม่ทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รังสรรค์ พรหมมา, และคณะ. (2563). **แนวทางการบริหารสำหรับการจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่ (New Normal) ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ราชบัณฑิตยสภา. (2563). **ความปรกติใหม่ ราชบัณฑิตฯ บัญญัติศัพท์ New normal แล้ว**. สืบค้นเมื่อ 29 มีนาคม 2565, จาก <http://www.thaipbs.or.th/news/content/292432>.

วงศ์วรรณ เป็งราชรอง. (2564). **การจัดการศึกษา ในสถานการณ์แพร่ระบาด “โควิด-19”**. สืบค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2565, จาก https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_2733008.

สังเวียน แสนสวัสดิ์. (2554). **การบริหารการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 29 มีนาคม 2565, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/430504>.

เสกสรรค์ สนวา, ฉัตรมงคลศักดิ์ สุธรรมดี, และวิไลลักษณ์ ขาวสะอาด. (2561). **คุณลักษณะของผู้นำองค์การภาครัฐสมัยใหม่**. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคัมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 20: 399-411.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. 2563**. กรุงเทพฯ: กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- สุวิทย์ เจริญพานิช. (2550). การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาในวิทยาลัยพาณิชยการ. วิทยานิพนธ์ดุขฎฐิบัณชิต (บริหารการศึษา). สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- อภิวุฒิ พิมลแสงสุริยา. (2020). คุณสมบัติของผู้นำ 5 ประการ ของผู้นำยุค COVID-19. สืบคัันเมื่อ 25 มีนาคม 2565, จาก <https://www.ftpi.or.th/2020/36473>.
- อัญชสา ธนาภิตติเจริญ. (2552). พฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. ปริญญญาการศึษามหาบัณชิต (การบริหารการศึษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เอกชัย กิสุขพัันธ. (2559). การบริหารสถานศึษายุคดิจิทัล (School Management in Digital Era). สืบคัันเมื่อ 25 มีนาคม 2565, จาก <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-t2s1-t2-t2s3>.
- Adecco. (2021). 7 คุณสมบัติที่ผู้นำยุคใหม่. สืบคัันเมื่อ 25 มีนาคม 2565, จาก <https://adecco.co.th/en/knowledge-center/detail/7-qualities-of-modern-leaders>.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). *A First Course in Factor Analysis*. (2nd ed). Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associated.